

К.Г. Гриценко

*ДВНЗ «Українська академія банківської справи Національного банку України»***КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ЖИТТЄЗДАТНІСТЮ
СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ**

В умовах економічної кризи в Україні перед кожною страховою компанією (СК) стоїть питання про її ефективну та тривалу присутність на страховому ринку. Основним завданням СК є забезпечення життєздатності в кризових умовах. У зв'язку з цим ускладнилися проблеми оцінки та управління життєздатністю СК, формування стратегії її розвитку, створення ефективної системи ризик-менеджменту. Ефективне функціонування вітчизняних СК в динамічному ринковому середовищі забезпечується, в першу чергу, якісними управлінськими рішеннями на основі оцінювання життєздатності СК.

Життєздатність СК – системне поняття, яке характеризує як поточний фінансовий стан СК так і її рух в напрямі реалізації місії та стратегічних цілей. На наш погляд, життєздатність СК слід розуміти як її спроможність реалізовувати функції страхування протягом необмеженого періоду часу в умовах дії дестабілізуючих факторів при прийнятному рівні результативності діяльності (ринкової вартості СК або чистого прибутку). Підвищення якості управлінських рішень можливе лише за наявності модельного інструментарію, що дозволяє адекватно оцінювати поточний рівень життєздатності СК і моделювати стратегії її розвитку.

Фундаментальною моделлю життєздатної економічної системи вважається VSM-модель С. Біра зі зворотними зв'язками, що забезпечують гомеостазіс (саморегуляцію). С. Бір розглядав життєздатність як «здатність системи необмежено довго існувати в заданому коридорі ефективності» [1]. Зауважимо, що для підтримки життєздатності системи повинен бути забезпечений як зовнішній, так і внутрішній гомеостазіс. Зовнішній гомеостазіс передбачає, що при будь-якій зміні зовнішніх умов система переходить в такий стан, який найкращим чином відповідає умовам, що склалися, і зберігає стабільність системи відносно зовнішнього середовища. Зокрема, в сучасних умовах СК постійно змушені шукати компроміс між антиінфляційним захистом страхових резервів і ліквідністю. Провідну роль в сфері ціноутворення, резервування та управління капіталом СК відіграють актуарії. Внутрішній гомеостазіс передбачає, що на кожен непередбачену зміну внутрішнього стану керованої системи в керуючій системі виробляється управляючий вплив, який ліквідує наслідки даної зміни і зберігає внутрішню стабільність системи.

Вважаємо, що методи управління життєздатністю СК доцільно будувати на основі теорії життєздатних систем, основні положення якої розглянуто в працях С. Біра, Ю. Лисенко, О. Овечко, Л. Сергєєвої. Але результати проведених досліджень не можуть у повній мірі задовольнити потреби теорії та практики управління життєздатністю СК як специфічною економічною системою.

Доцільність застосування теорії життєздатних систем у відношенні СК обґрунтовується тим, що СК є відкритою системою з розвиненими зворотними

зв'язками, яка здатна достатньо довго підтримувати самостійне існування. Л. Сергєєва в роботі [2] пропонує оцінювати життєздатність економічної системи як функцію оцінок наступних структурних складових життєздатності:

- стійкості і надійності, що забезпечують існування системи;
- живучості та вмотивованості, що забезпечують розвиток системи.

Таким чином, для досягнення бажаного рівня життєздатності СК необхідно управляти її фінансовою стійкістю, організаційно-структурною стійкістю (надійністю), живучістю та мотивацією до розвитку. Рівень життєздатності СК визначається можливостями її адаптації до змін середовища (характерна ознака життєздатної системи) та можливостями розвитку.

Розглянемо виділені структурні складові управління життєздатністю СК. Зауважимо, що питання управління фінансовою стійкістю СК є доволі специфічними щодо сфери страхової діяльності порівняно з іншими сферами економіки. Фінансові ресурси СК постійно знаходяться в русі та в часовому аспекті є фінансовими потоками. Основну частину своїх фінансових ресурсів СК формує за рахунок залучених коштів, однак терміни і розміри майбутніх страхових виплат СК може тільки прогнозувати. В контексті гомеостатичності стану системи «буфером» на випадок неочікуваних вимог виступає власний капітал СК, оцінений на основі ризиків.

Надійність СК характеризує взаємодію елементів організаційної структури СК, які забезпечують реакцію СК на зміну умов функціонування. Надійність СК досягається за рахунок взаємозамінності елементів системи, використання альтернативних стратегій ведення страхового бізнесу тощо. З точки зору системного підходу СК має внутрішню фундаментальну властивість – цілісність, коли всі елементи системи сприяють досягненню спільної стратегічної мети. Управління надійністю СК пов'язано із збереженням цілісності СК.

Управління живучістю СК передбачає застосування механізмів адаптації та альтернативних стратегій розвитку. Оцінювання потенціалу розвитку може здійснюватися в розрізі просторового та часового аспектів [2].

Наявність стратегічного менеджменту в СК, обов'язковими атрибутами якого є стратегічний аналіз, вибір перспективних напрямів діяльності, формування системи цілей, стратегічне планування, дає можливість розглядати СК як цілеспрямовану систему, що має мотивацію до розвитку.

На нашу думку, розвиток теоретичних засад управління життєздатністю СК дозволить підвищити її адаптивні якості, забезпечити стійке функціонування і сталий розвиток СК. Перспективою подальших досліджень є обґрунтування критеріїв оцінювання життєздатності СК і розробка методів управління життєздатністю СК.

Література:

1. Бир С. Мозг фирмы / С. Бир. – М.: Радио и связь, 1993. – 416 с.
2. Моделювання управління життєздатністю комерційного банку: монографія / [Л.Н. Сергєєва, Т.М. Книщенко, О.В. Марковський та ін.]; ред. Л.Н. Сергєєва; Класич. приват. ун-т. – Запоріжжя: КПУ, 2011. – 360 с.

Гриценко, К.Г. Концептуальні основи управління життєздатністю страхової компанії [Текст] / К.Г. Гриценко // Моделювання економіки: проблеми тенденції, досвід: тези доповідей III Міжнародна науково-методична форум-конференція молодих економістів-кібернетиків (4-5 жовтня 2012 р.). – Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2012. – С. 113–115.

State Higher Educational Institution
"UKRAINIAN ACADEMY OF BANKING
OF THE NATIONAL BANK OF UKRAINE"

Державний вищий навчальний заклад
"УКРАЇНСЬКА АКАДЕМІЯ БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ
НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ"

